Zalai Károly

I. Albert király konyakot bont

1934. február 17. volt. I. Albert belga király úgy döntött – hiába próbálták lebeszélni a tervéről –, hogy ezen a szeles, téli napon, megmássza a Marche-les-Dames közelében lévő sziklafalat. Senki sem tudta – maga a király sem –, hogy hetek óta mi bántja, mi rágja, miért alszik olyan rosszul, miért nincs étvágya, miért oly elégedetlen. Ám mégis bízott abban, hogy a sziklafalon, a friss februári levegőben majd kitisztul a feje, s meg tudja válaszolni a lelkét marcangoló kérdéseket. Brüsszelből a sofőrével, s két testőr kíséretében utazott a kis faluba, ott aztán váratlanul bejelentette, hogy egyedül kíván megbirkózni a heggyel, majd kézbe kapta hátizsákját, s átvetette a vállán a hegymászáshoz szükséges fölszerelést. A zsákban a szokásos holmik mellett, tízórai, és egy üveg 58 éves konyak lapult, amit előző áprilisban kapott születésnapjára, a brüsszeli francia nagykövettől. Aznap reggel eszébe jutott, eljött a napja, hogy belekóstoljon az isteni nedűbe, még pediglen akkor, ha majd fölér a csúcsra. Azt remélte ugyanis, hogy odafönt, a magányban elkortyolt finom ital majd eltűnteti belőle a fölgyülemlett feszültséget. A hegymászás mindig segített rajta. Amint beleszippantott a sziklafalból áradó nedves, hideg, ásványi szagokba, és a saját erejére, ügyességére volt ráutalva: mindig megszállta valamiféle testi-lelki erő, ami csak hegmászás közben született meg benne. A hűs szél, az éles februári fények, s a levegőben lengedező kósza, tavaszt ígérő illatok azon nyomban megnyugtatták. Hogy a hegymászás jót tesz a léleknek, Tita Piaztól, a dolomitok ördögének nevezett mesterétől tanulta, akivel a Campanile Basso-t mászta meg. De a 4478 méter magas Matterhornt vagy például a Marmolata déli falát is Titával győzte le. Vagyis az idők folyamán kiváló hegymászó lett belőle, így aztán biztosan tudta, hogy ez a kis sziklafal sem jelent majd neki problémát; inkább csak edzésnek szánta. Meg hát abban reménykedett, hogy odafönt majd nyugodtan elgondolkodhat az életéről. Ötvenkilenc év állt mögötte. 34 éves korában koronázták meg. 25 éves korában nősült, s 31 évesen már volt két fia és egy lánya. 1914-től a háború végéig ő irányította a belga hadsereget, és senki sem mondhatta róla, hogy gyáva volt. Azóta is minden erejével azon van, hogy méltó legyen a királyi koronához. Mégis hiányzott neki valami… Ekkor megcsúszott a lába, de ügyesen megkapaszkodott, s rádöbbent, pont azt csinálja, ami tilos hegymászás közben: nem a hegyre figyel, hanem magával foglalkozik. Ettől kezdve csak a mozdulataira ügyelt. Korához képest fürgén, s erőteljesen mászott. Időközben már nem

is hallotta a lenti zajokat, csak egy távoli kopácsolás ütemes hangja hatolt a fülébe, de azután ez is elhalt. Pár méterre tőle madárfészek lehetett a falban, onnan szűrődött ki néha halk csipogás. Arra gondolt, hogy majd utánanéz, milyen madarak fészkelnek ezen a tájékon. Hátán időközben átizzadt a zubbony, és a nadrágja mindkét térdénél sáros lett. Kétszer pihent meg, érezte, hogy gyorsabban fárad a szokottnál. Hiába egész télen csak lazsált, a hegymászáshoz több erő kell, nem elég a lovaglás. Eszébe jutott, fogalma sem volt arról, mennyi idő óta mászott. És ezt az érzést is nagyon szerette: hogy időn kívül került; nem háborgathatta komornyik, személyi titkár, miniszterek, kérelmezők, diplomaták, külföldi államfők, vagy a családja. Nem kényszerítette napirend, előírt programok, amelyek következtében gyakorta azt érezte, egész nap úgy rángatják, mint valami bábfigurát, hogy tulajdonképpen a körülmények rabja. Bezzeg itt a sziklafalon, azt csinál, amit akar! Ő határozza meg az irányt, minden mozdulatáról ő dönt, akkor pihen, amikor akar, s nem kell senkivel sem fecsegnie. Hallgat és figyel, így tudja csak igazán magába szívni a magasság lélegzetelállító élményét. Miként Tita tanította neki: a hegymászás főhajtás a természet nagysága előtt. Már csak pár méter, vette észre döbbenten, és följut a tetőre. Alig várta már. Éhes és szomjas volt, s minél előbb meg akarta kóstolni a konyakot is. Amikor fölért, úgy hallotta, mintha delet harangoztak volna valahol. Elővette arany zsebóráját, aminek a megpillantása azon nyomban elkedvetlenítette. Az óranézés ugyanis a terhes programokat juttatta eszébe, hogy este fogadást kellett adni. Hirtelen nem is tudta, kik a vendégek, s milyen apropóból rendezik az estélyt. Majd megkérdezi a titkártól. De már nem fog enni estig, határozta el, s beleharapott a tízóraijába. Kenyeret falatozott, mennyei pástétom volt benne, talált egy szép darab sajtot is, amibe – hanyagolva a kést meg a villát – egyszerűen beleharapott, és utána kulacsból itta a vizet. Akár egy munkás. Ez a kép megnyerte tetszését. Fönn ül egy sziklán, szélvédett zugban eszeget, maga alá gyűrve egy pulóver, csend veszi körül és fenséges magány. Igen, döbbent rá ekkor, ilyesmi teljes mértékben hiányzik az életéből. Amióta az eszét tudja, soha sincs egyedül. Először nevelőnők, magántanárok, rokonok siserahada vette őt körbe, utána jöttek az egyetemi professzorok, magas rangú diplomaták, államfők. Aztán meghalt a bátyja, majd a nagybátyja, II. Lipót is, és váratlanul a fejére került a királyi korona. Az igazat megvallva, sohase gondolt arra korábban, hogy a trónon fog ülni. De végig sem tudta gondolni, mire vágyik igazán, villámgyorsan fejére került a korona, és magukkal ragadták őt az államügyek, aztán pedig az undorító I. világháború. És bár béke volt, immáron 15 éve, ő újabb háború bűzét szimatolta. Mintha megbolondult volna az emberiség: egyre

kevesebbet számított a származás és a hagyomány. Európában szinte mindenütt háttérbe szorult az arisztokrácia, és rettenetes figurák kaparintották kezükbe a hatalmat. Itt van ez a Hitler. Egy zabigyerek! Ez lett a német kancellár. Úgy tudja, az apja alkoholista volt, az anyja meg valami szerencsétlen proli. Micsoda szörnyű bandával veszi körül magát! Göring, Goebels, Himmler. Még rájuk nézni is rettenetes. Olyan, mintha megjelenésükkel bohócot akarnának csinálni Európa elitjéből. Aztán ott vannak a szovjetek. Sztálin, ez a grúz senki, egykor cipészinas volt. És Mussolini? Ez a kopasz komédiás!? Apja patkókat kovácsolt, s a kis Benito számtalan testvérével állítólag a konyhában töltötte a gyerekkorát, valami névtelen, poros olasz faluban. S most ilyenekkel kell paroláznia! Nem győz utána kezet mosni. Albertnek ekkor eszébe jutott a konyak. Szerencsére, mert már megint rátelepedett az elmúlt időszak nyomorúságos hangulata. Kinyitotta az ajándék butykost, s csak úgy az üvegből jól meghúzta. Megrázkódott. Csak pár pillanat elteltével érezte meg, milyen mennyei íze is van az italnak. Arra gondolt, jobb lett volna nagy öblös pohárból inni, de aztán elszégyellte magát. Üvegből kortyol, s kész! Viszont ezután kiváló havannai szivarra gyújtott, beült egy sziklamélyedésbe, hátát nekitámasztotta a kőnek, s ellazult. Végre, a maga ura! Ivott még egy kortyot. Az alkohol jótékony boldogságot keltve ömlött szét benne. A homlokában kellemes feszültség keletkezett, amit tovább fokozott a szivar illatos füstje. De ez a hangulat sajnos múlni kezdett. Ráadásul a távolban fekete felhők gyülekeztek, fölkelt a szél, s neki eszébe jutott, azt ígérte, amint végez, majd a hegyi csapáson lesétál. Ha nem jelentkezik időben, a végén még keresni kezdik. Még csak az kéne, hogy valamelyik tiszt így találja, kezében konyakos üveggel, miközben úgy hever itt, mint valami klosár. Micsoda botrány lenne belőle! Fölült, s mérgében a földre köpött. Elmosolyodott, mert rájött, hogy talán gyerekkora óta nem csinált ilyen illetlen dolgot. Erre még egyet köpött, megint ivott egy kortyot, és vágyakozva körbenézett. Milyen hatalmas és ismeretlen a világ. Nemhiába támogatta az elmúlt években a belga tudomány fejlődését! Az ember csak akkor tud kiigazodni az őt körbevevő zűrzavarban, ha egyre több titkot fejt meg belőle. Csak hát az a baj, jutott eszébe, hogy az ismeretek bővülésével a rejtélyek száma is növekszik. És ő ebből, dacára kitűnő iskoláinak, egyre kevesebbet ért. Sőt, a politika, amelyről azt gondolta, hellyel-közzel otthonosan mozog benne, az is egyre átláthatatlanabbnak tűnik. Ezek a jött-ment senkik úgy fölkavarták a világot, hogy alig tudja kiismerni magát benne. Jövőre 60 lesz. Van három szép gyermeke és egy szerető felesége. De hát kit látnak ők benne!? Az embert, vagy csak azt a koronás bábut, akit az udvari kötelességek rángatnak ide-oda. Ilyesmikről sajnos soha-

sem beszélgetnek egymással. Az igazat megvallva, intimebb érzésekről az ő köreiben sohasem esik szó. Úgy társalognak, mintha egy illemtankönyv szereplői lennének. Az ember jól van, kiváló a közérzete, szép az idő, a természet is szép, meg a gyermekek, a kiskutyák, pláne a virágok. Mintha az élet csupa napfény lenne. Albert megint földühödött. Ugyanaz a szar fojtogatta, mint ami az elmúlt hónapokban rátelepedett a lelkére. Szar, igen, szar, mondta ki hangosan, s elkezdett káromkodni, mint egy kocsis. Tényleg az egyik kocsistól hallotta ezeket a cifra kifejezéseket, még gyerekkorában. Hogy tetszett neki ez az új ismeret! És amikor az édesanyja, Maria Hohenzollern-Sigmaringen hercegnő előtt az egyik ilyen újonnan tanult kifejezést elismételte, anyukája vérvörös lett, s alig kapott levegőt. Meg is büntették, nem nézhetett meg egy lovaspóló versenyt, de ő nem volt hajlandó elárulni, hol hallotta a gyalázatos kifejezéseket. Hős volt, először életében, s talán utoljára. No, még egy szivar, gondolta, s nagy meglepetéssel konstatálta, hogy már félig kiürítette az üveget. Most vigye vissza!? Azt nem! Inkább megissza, és megint nagyot húzott belőle. Nyomot hagyni a világban, gondolta ekkor. Igen, ezzel a céllal szabad csak élni. I. Albert, te ki voltál, tette föl magának megvető hangsúllyal a kérdést. Válaszolja! Egy üres fejű senki, az voltál! Naplopó! Még hogy hadvezér!? Kussoltunk, és húztuk a belünket a németek elől… Ó, menynyire tetszett neki, hogy ilyen durván és sallangmentesen fejezik ki magát. Igen, ez az élet, az őszinte szavak, gondolta, s egy hangosat szellentett. Csak szerencsénk volt, hogy győztünk! Rajtunk ugyan nem múlott. Azóta meg csak nézzük, hogy ez a két szélhámos, a kopasz olasz meg az osztrák piktorlegény macska-egér játékot űz velünk. Este majd pezsgőt kortyolok, kaviárt és osztrigát falatozok, mint ahogy tegnap tettem és holnap is tenni fogom. És elmúlt ötvenkilenc évem. Ó, bassza meg – kelt ki a király magából –, és nem csináltam semmit! Micsoda unalmas élet! Hányadék! Rettenet! Közben az utolsó kortyokat szopogatta az üvegből, amit aztán, mikor észlelte, hogy kiürült, lazán lehajított a mélybe. A csörömpölésre nem is figyelt. Későre járt. Mintha szólongatták volna, de lehet, hogy hallucinált. Felség, felség, ismételte gúnyosan. Nem érdekeltek! Majd biztosan úgy tesztek, mintha nem látnátok, hogy berúgtam, mint egy szamár, de akkor sem megyek vissza a kerülő úton. És nem hagyom magam többé irányítani! Nem bizony, kiáltotta és föltápászkodott. Hú, mondta, igaza volt ennek a Galileinek, tényleg mozog a Föld. De még mennyire! Erre nevetni kezdett, olyan őszintén, mint talán soha életében. Igen, nyomot hagyni, valami olyasmit kéne kijelenteni, mint a nagy tudósok. Mint az a Bruno, akit ugyan a csuhások elégettek, de ő a fenyegetés ellenére sem vonta vissza a tanításait. Bizony, a világegyetem végtelen, s nem ez a szaros kis

Föld a középpontja, hanem ez itt, ordította, s vadul elkezdte csapdosni a mellkasát. Igen, ez az! Ami itt benn tombol: a szívem! Arra sohase hallgathattam. Pedig hogy szerettem volna lefektetni azt a ribancot, kiáltotta, és az a nemrégiben megrendezett fogadás jutott eszébe, amikor Leni Riefenstahllal beszélgetett. Hogy csillogott annak a lotyónak a szeme, amikor bókoltam neki, és egészen közel jött hozzám, még a lehelete illatét is éreztem. Állítólag Hitler meg az a kis nyomorék is be-befekszik a lábai közé, mindenkivel ágyba bújik, akinek egy kis hatalma van. Igen, megérezte, először az életében, hogy a legszívesebben ott azon nyomban meghágta volna. Pontosan úgy, ahogy egy nyáladzó csődör teszi a kancával. És úgy érezte, ha megtehette volna, közben még tán nyihog is, és jól elveri a szuka seggét, mert ehhez van kedve, és állítólag bizonyos nőstények, nagyon is imádják ezt. Vagy pedig elkapta volna a kezét, és átvonszolja egy szomszédos üres szobába, ahol aztán a földre löki, fölhajtja a szoknyáját, letépi róla a bugyit, és végignyalja a buja testét, hogy megérezze végre az ízét. Igen, igen! A pinájának! Amit még sohasem láttam közelről, nem beszélve arról, hogy bele sem nyaltam! Mert azt nem illik, ordította, most már magából kikelve. Ki mondta, hogy nem szabad!? Pedig én mindig kíváncsi voltam rá! Olyan nagyon kíváncsi, nyöszörögte… Egyszerre kikerekedett a szeme, mert maga előtt a földön egy nagyobb követ vett észre. Elmosolyodott. Nagy nehezen lehajolt, kézbe vette, méregette, aztán alaposan főbe kólintotta magát vele. Azonnal vérezni kezdett a homloka. Elmaszatolta az arcán a meleg ragacsot, amitől teljesen fölszabadult. Arra gondolt, a szakértői vizsgálatnál majd azt hiszik, hogy merényletet hajtottak végre ellene. Biztosan a szegény franciákat fogják gyanúsítani, vagy talán a németeket. Esetleg féltékenységi drámát sejtenek a különös fejsérülés mögött. Ez jó, nyögte, legalább titkot hagyok hátra, megfejthetetlen titkot. Na agyő, kurjantotta, s egy operett nótát dúdolgatva, kissé dőlöngélve a sziklafal pereméig sasszézott. Már tudta, milyen mutatvány következik. Egy szépséges salto mortalét fog bemutatni a nagyérdeműnek. Egy gyerekkori cirkuszi emléket idézett föl magában, amidőn levetette magát a mélybe. Zuhanás közben meg az ostendei tengerpart jelent meg a szeme előtt. Hat évesen ott tanult meg fejest ugrani.